

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
BETREFFENDE HET ARREST 27/2017**

BTW op dienstverlening van advocaten grondwettig

Het Grondwettelijk Hof keurt de wettelijke regeling goed waarbij sedert 1 januari 2014 ook de diensten die door advocaten worden gepresteerd, aan de belasting over de toegevoegde waarde (BTW) zijn onderworpen. Het Hof oordeelt dat het recht op toegang tot de rechter hierdoor niet wordt aangetast. Wel moeten eventueel de regels inzake rechtsbijstand worden aangepast voor wie onvoldoende middelen heeft.

1. Context van de zaak

Tot de aanneming van de wet van 30 juli 2013 houdende diverse bepalingen was België de enige lidstaat van de Europese Unie die de diensten van de advocaten nog vrijstelde van de btw. Sinds 1 januari 2014 verplicht die wet de advocaten een belasting van 21 pct. aan te rekenen op de erelonen die hun klanten moeten betalen, ongeacht of die klanten al dan niet zelf aan de btw zijn onderworpen. Hiermee gaf ons land uitvoering aan een BTW-richtlijn van de Europese Unie die de erelonen, zoals de andere diensten, onderwerpt aan de BTW maar de lidstaten toelaat de diensten van advocaten te blijven vrijstellen indien zij dit voorheen reeds deden.

Tegen die wet van 30 juli 2013 was beroep tot vernietiging ingesteld door verschillende Belgische en Europese advocatenverenigingen en door verenigingen die zich inzetten voor juridische bijstand aan de minstbedeelden. Zij vonden in essentie dat het recht op toegang tot de rechter en het recht op een eerlijk proces werden geschonden. Volgens hen werden de meest behoeftige burgers in de uitoefening van die rechten gediscrimineerd omdat zij, net als alle andere burgers (ook de cliënten die zelf aan de btw zijn onderworpen), de bijkomende kosten van de BTW zouden moeten dragen.

2. Voorafgaande procedure bij het Hof van Justitie van de Europese Unie

In een eerder arrest 165/2014 had het Hof erop gewezen dat, door de schending van onder meer het recht op een eerlijk proces (vooral het recht op de bijstand van een advocaat en de "wapengelijkheid") aan te voeren, de verzoekers eigenlijk de Europese richtlijn die aan de basis ligt van de wijziging van het Belgisch recht, in vraag stelden. Die richtlijn dient ook in overeenstemming te zijn met artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie dat het recht op toegang tot een onpartijdige rechter waarborgt. Om daarover uitsluitsel te krijgen, heeft het Grondwettelijk Hof aan het Hof van Justitie van de Europese

Unie in Luxemburg vier voorafgaande vragen gesteld. Het antwoord op die vragen was nodig vooraleer het Grondwettelijk Hof de geldigheid van de Belgische wet kon onderzoeken.

In een arrest van 28 juli 2016 heeft het Hof van Justitie gezegd dat de bijkomende kosten die voortvloeien uit de BTW op de diensten van de advocaten het recht op een doeltreffende voorziening in rechte niet in het gedrang brengen. De BTW-heffing vormt op zichzelf geen onoverkomelijk obstakel voor de toegang tot de rechter. Het maakt de uitoefening van dat recht niet praktisch onmogelijk of buitensporig moeilijk.

Volgens het Hof van Justitie brengt het geldelijk voordeel dat BTW-plichtige cliënten van advocaten genieten tegenover de cliënten die zelf niet BTW-plichtig zijn, het procedurele evenwicht tussen de partijen niet in het gedrang.

3. Beoordeling door het Grondwettelijk Hof

3.1. Geen schending van het recht op toegang tot de rechter

Het Grondwettelijk Hof sluit zich aan bij de redenering van het Hof van Justitie. Het stelt evenwel vast dat door de BTW-heffing de financiële last om het recht van een doeltreffende voorziening in rechte en in het bijzonder het recht om zich door een advocaat te laten bijstaan, uit te oefenen, toch wordt verzwaard. Daarom vereist het Hof dat de wetgever daarmee rekening moet houden wanneer hij andere maatregelen neemt die de kosten van de gerechtelijke procedures kunnen verzwaren. Zo niet wordt het recht op toegang tot de rechter voor bepaalde rechtzoekenden dermate beperkt dat het recht in zijn essentie wordt aangetast. Eventueel moet de wetgever de regels met betrekking tot de rechtsbijstand aanpassen in het belang van elkeen die, gelet op de reële kosten van de procedure, niet over voldoende middelen beschikt om toegang tot de rechter te verkrijgen door zich te laten vertegenwoordigen door een advocaat. Volgens het Hof vloeit dat trouwens ook voort uit het arrest van het Hof van Justitie. Het is onder voorbehoud van die interpretatie dat het Grondwettelijk Hof de wettelijke regeling niet in strijd acht met het recht op toegang tot de rechter.

3.2. Geen schending van het beroepsgeheim van advocaten

Het Hof oordeelt tot slot dat de aangevoerde klachten wegens schending van het beroepsgeheim, dat door advocaten moet worden geëerbiedigd, niet voortvloeien uit de bestreden bepaling, maar wel uit de afwezigheid van specifieke bepalingen in het BTW-Wetboek die ertoe zouden strekken het beroepsgeheim van de advocaat te beschermen.

Deze informatieve nota, opgesteld door de griffie en de referendarissen die met de persrelaties zijn belast, bindt het Grondwettelijk Hof niet. Uit de aard zelf van de samenvatting, bevat zij niet de in het arrest noodzakelijk opgebouwde redeneringen noch de specifieke nuancerings van het arrest.

Het arrest nr. 27/2017 is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof, www.grondwettelijk-hof.be (<http://www.const-court.be/public/n/2017/2017-027n.pdf>).

Contactpersonen voor de pers :

Frank Meersschaut : frank.meersschaut@grondwettelijk-hof.be; 0475/32.52.18

Sarah Lambrecht : sarah.lambrecht@grondwettelijk-hof.be; 02/500.12.83